

## ROĐENDAN

Neka je hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Neka su salavat i selam na Poslanika Muhammeda, s.a.v.s., njegovu časnu porodicu, ashabe i sve sljedbenike, koji Uzvišenom Gospodaru iskreno vjero ispovijedaju.

Uzvišeni Allah u Kur'anu Časnom poručuje: "**A samo im je naređeno da Allahu robuju, da Mu iskreno i čisto vjeru ispovijedaju, da namaz klanjaju i zekat udjeljuju, a to je vjera stamena.**" (El-Bejjine, 5.)

Braćo moja u Dini Islamu! Jedna od stvari, koja pravi pometnju i podjele među muslimanima, jeste i proslavljanje rođendana. Dok jedni smatraju da je to apsolutno zabranjeno jer vuče korijene iz nemuslimanskih tradicija (pri čemu ni Poslanik, s.a.v.s., nije slavio svoj rođendan), drugi smatraju da je a priori dozvoljeno jer nema veze ni sa kakvom religijom već da je to pitanje običaja ili tradicije nekog mjesta te da je vremenom postalo sasvim normalnom pojavom u društvu. S tim u vezi danas želim da kažem par riječi o korijenima ovog običaja, načinima obilježavanja rođendana te, u skladu s tim, i o (ne)ispravnosti tog čina.

Historijski gledano, običaj proslavljanja rođendana vuče korijene iz drevnih paganskih tradicija. Prvi zabilježeni rođendani nisu bili rođendani običnih ljudi, već krunisanja faraona. Egipćani su vjerovali da u trenutku krunisanja faraon postaje bog, pa je taj dan proslavljan kao njegovo "rođenje" u božanstvo.

Stari Grci su ga također povezali sa svojim bogovima. Najpoznatiji primjer je proslava u čast boginje mjeseca – Artemide, o čemu ćemo kasnije reći par riječi.

U principu, u mnogim paganskim kulturama postojalo je praznovjerje da su ljudi na dan svog rođenja posebno ranjivi na zle duhove. Zbog toga su se prijatelji i porodica okupljali oko slavljenika kako bi ga zaštitili svojim dobrim željama i prisustvom. Darivanje i veselje služili su kao svojevrsni ritual za "tjeranje" loše sreće.

Zanimljivo je da su rani hrišćani u početku odbijali da slave rođendane upravo zbog njihovih paganskih korijena. Oni su radije slavili dan smrti mučenika. Stav se počeo mijenjati oko 4. vijeka n.e., kada je crkva počela da slavi Božić (Isusov rođendan). Vremenom su se paganski običaji pomiješali sa društvenim normama, pa je proslava rođendana izgubila svoj prvobitni religijski ili magijski značaj i postala porodični i društveni događaj.

Među prvima koji su uveli proslavu rođendana za "obične" ljude jesu Rimljani. Oni su vjerovali da svaki čovjek ima svog Genija (neku vrstu zaštitnog duha koji se rađa sa njim). Na rođendan su prinosili žrtve (vino i kolače) tom duhu čuvaru. Vjerovali su da je taj duh posrednik između čovjeka i bogova, pa je proslava bila vjerski čin obezbjeđivanja zaštite za narednu godinu.

U drevnoj Kini rođendan nije bio samo proslava protoka vremena, već i usklađivanje sa kosmičkim silama. Prvi rođendan se smatrao kritičnim, pa je uveden običaj da se ispred djeteta stave različiti predmeti (knjiga, novac, luk i strijela). Vjerovalo se da će ono što dijete prvo dohvati odrediti njegovu buduću profesiju i sudbinu. Kinezi su posebno slavili 60. rođendan, jer on označava završetak punog kruga kineskog zodijaka i početak novog životnog ciklusa.

Danas se rođendani najčešće obilježavaju uz tortu i svijeće, što predstavlja savršeni spoj grčke mistike i njemačke preciznosti. U antičkom svijetu hljeb i kolači su bili uobičajen dar bogovima. Grci su pravili okrugle kolače za boginju Artemidu. Okrugli oblik je simbolizovao puni mjesec. Ti kolači se nisu pripremali za slavljenika, već su prinošeni kao žrtva na oltaru u hramu.

U Njemačkoj je u srednjem vijeku rođendanski kolač postao dio Kinderfesta (dječijeg festivala). Naime, vjerovalo se da dijete na svoj rođendan prolazi kroz opasnu tranziciju, pa mu je trebala "slatka" zaštita i proslava života.

Svijeće su dodate iz dva glavna razloga:

- Da predstave sjaj božanstva. (Na Artemidinim kolačima svijeće su služile da osvijetle kolač kako bi sijao poput mjeseca, što je vizuelno predstavljalo prisustvo božanske moći.)
- Da dim od svijeće bude pošta. (Vjerovalo se da dim koji se podiže sa svijeća nosi želje direktno do bogova na nebu.)

Iz tog razloga je i uveden običaj puhanja u svijeće uz zamišljanje želje. Onog trenutka kada se svijeće ugase, dim se naglo podiže, što je ključni momenat kada se poruka šalje. Pri tome se želja ne smije izgovoriti naglas, jer ako zli duhovi čuju želju učinit će sve da je pokvare. Zato se želja mora šapnuti dimu koji će je odnijeti tamo gdje je sigurna. Ako se uspije sve svijeće iz jednog daha ugasiti, to se smatralo znakom da će čovjeka pratiti sreća i da je njegova želja uspješno i u cjelosti otišla "na drugu stranu".

Prema tome, braćo moja! Na osnovu svega rečenog, možemo zaključiti da je obilježavanje rođendana haram, ukoliko se obilježava na način kojim se svjesno ili nesvjesno slave lažna božanstva, jer to predstavlja čin širka. Odnosno, da je obilježavanje rođendana mubah (razonoda), ukoliko se ne obilježava na način kojim se slave lažna božanstva ili uz alkohol i druge harame.

Braćo moja, šta god radili neka nam mjerilo bude iskreno i čisto ispovijedanje vjere, a cilj Allahovo zadovoljstvo.

Molim Dragog Allaha da nas i naše porodice uputi na Pravi put, da nas zaštiti od svjesnog i nesvjesnog širka i da nas uputi na djela kojima ćemo steći Njegovo zadovoljstvo. Amin.